

THOMAS A KEMPIS

De rozentuin

VERTAALD DOOR VINCENT HUNINK,
INGELEID DOOR PAUL VAN GEEST

DE ROZENTUIN

THOMAS A KEMPIS

.....

De rozentuin

VERTAALD DOOR VINCENT HUNINK

INGELEID DOOR PAUL VAN GEEST

uitgeverij

K O K

INLEIDING

door Paul van Geest

© 2009 Uitgeverij Kok – Kampen
www.kok.nl

Omslagontwerp en boekverzorging Garage BNO

ISBN 978 90 435 1613 6
NUR 707

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

In de herfst van zijn lange leven schreef Thomas a Kempis twee traktaatjes, waarin hij de krachtlijnen in zijn spiritualiteit en levensbeschouwing nog één keer samenvatte. Ze werden door een onbekende redacteur *Hortulus rosarum* en *Vallis liliorum* genoemd: het 'Rozentuintje' en de 'Leliënvlei'. De tuin en de vlei stonden voor de mens zelf, de rozen en de leliëns voor de deugden die de mens erin ontwikkelde. Drie jaar na zijn dood in 1471 werden de werkjes te Utrecht voor het eerst uitgegeven door Johan Ketelaer en Gerard de Leempt. In de periode waarin de boekdrukkunst allengs het afschrijven begon te vervangen, lieten zij de werken in een verzamelband, *Thomae a Kempis Sermones, epistolae et tractatus devoti* ('Preken, brieven en traktaten van Thomas a Kempis') verschijnen. De drukkers onderhielden waarschijnlijke goede contacten met de augustijner koorheren van de Sint Agnietenberg bij Zwolle, het klooster waar Thomas in 1400 was ingetreden. Zowel de drukkers als de kloosterlingen zagen het belang van de uitgave van Thomas' werk. Voor de drukkers was Thomas een naam die verkocht. En wat de kloosterlingen van de Sint Agnietenberg betreft leidt het geen twijfel dat zij Thomas' verering wilden bevorderen. In de kloosterkroniek is bijvoorbeeld opgetekend dat alleen zijn lijk met leem werd bedekt. Waarschijnlijk wilden de medebroeders Thomas' lichaam conserveren met het oog op latere verering. Ook werd zijn stoffelijk overschot het dichtst bij het koor begraven: een 'ereplaats' in de kloosterkerk.

Geboren in Kempen (Niederrhein) in 1379 of 1380 werd Thomas in 1400 als *donatus* opgenomen in het klooster op de Agnietenberg. Een *donatus* was een leek die alleen aan de kloosteroverste gehoorzaamheid verschuldigd was en nog geen geloften had afgelegd. Deze status maakte het hem mogelijk in Zwolle de Latijnse school te bezoeken, een opleidingsinstituut waar een uitstekende basis geboden werd voor een verdere universitaire opleiding. Er werden zelfs enige vakken in het Latijn gedoceerd die overeenkwamen met de vakken van de *artes liberales* op de universiteit. In 1406 werd hij ingekleed, in 1407 deed hij professie en pas tussen 26 juli 1413 en 24 juli 1414, rond zijn vierendertigste levensjaar werd hij tot priester gewijd. Gezien de leeftijdsverwachting van mensen in de middeleeuwen mag hij gelden als een laatbloeier. In elk geval vanaf 1420 begon hij als schrijver bewust stichtelijke gedachten te verzamelen; eerst gedachten van anderen, later eigen korte overwegingen. In de bewerking en redactie van de spreuken in deze ‘samenraapsels’, *rapiaria*, weerklinkt steeds meer Thomas’ gave anderen tot troost en bemoediging te zijn op hun geestelijke weg. Tegelijk resoneert ook zijn innerlijke strijd die hieraan ten grondslag lag en waaruit deze gave voortgekomen was.

Het is dan ook niet verwonderlijk dat hij in 1424 door zijn prior, de kloosteroverste, werd benoemd tot novicenmeester, een soort ‘coach’ voor mannen tijdens hun eerste jaren van kloosterleven. Deze functie was Thomas op het lijf geschreven. Binnen de tijdsordering en ruimte van deze Agnietenbergse kloostergemeenschap zou hij echter ook uitgroeien tot een vruchtbare kopiist, geestelijk schrijver en predikant.

Het ritme en de regelmaat van de Agnietenbergse orde vormde de opmaat tot een lang leven. Thomas stierf namelijk op 1 mei of op 24 juli 1471, op 91- of 92-jarige leeftijd. De plaats waar hij in de kloosterkerk werd begraven, vormt het bewijs van de eerbied die medebroeders hem al bij leven toedroegen. De druk van onder meer de *Hortulus rosarum* is een duidelijk teken dat zij Thomas’ verering wilden uitdragen.

De eerste periode van zijn schrijversleven sloot Thomas in 1441 af met de vervaardiging van een autograaf, een eigenhandig geschreven handschrift. Bijna al zijn werken van voor 1441 waren erin opgenomen. De eerste vier traktaatjes in deze autograaf zouden Thomas een wereldvermaardheid opleveren die hij zeker niet had gezocht. Zij werden onder de titel *De imitatione Christi* (‘De navolging van Christus’) na de uitvinding van de boekdrukkunst meer dan vijfduizend maal gedrukt in meer dan honderd verschillende talen. Klaarblijkelijk wist Thomas een snaar te raken bij de talloos velen die sinds de vervaardiging van de *Imitatio* hun leven, lijden en dood betekenis wilden geven door het licht van Christus er over te laten schijnen.

In het eerste traktaatje geeft hij een aantal richtlijnen voor een evenwichtige levensordering; in het tweede een aantal adviezen ten behoeve van de evaluatie van de eigen drijfveren en innerlijke krachten. In de derde en vierde tekst wordt het doel van al deze richtlijnen nog het

meest duidelijk. Wat Thomas voor ogen stond was een ontmoeting met Christus te arrangeren in het eigen innerlijk. Deze ontmoeting moest in zijn idee allesbepalend zijn: meer bepalend in elk geval dan de ontmoeting met om het even welk mens in tijd en ruimte. Thomas' streven openbaart zich eigenlijk al in het motto van het eerste boekje: *Wie mij volgt, wandelt niet in de duisternis* (Johannes 8: 12). Hier geeft hij in de *Imitatio* al aan dat hij vertrekt vanuit de gedachte dat wie in het licht van Christus wandelt zijn eigen onvolmaaktheid des te scherper onderkent en in dit licht ook beter onderkent hoe hij moet lopen. De innige vertrouwdheid met Christus die Thomas in de eerste periode van zijn schrijversleven nastreeft, heeft echter ook een moeizame kant. Wanneer mensen eenmaal verlicht zijn geraakt door het onderricht van Christus zelf, dan ervaren zij des te schrijnender dat zij leven in een chaotische wereld en behept zijn met onzuivere motieven en tendensen.

Met de beëindiging van zijn autograaf in 1441 sloot Thomas a Kempis een periode af. De traktaten, preken en meditaties die hij opnam in een tweede en derde autograaf, afgesloten in respectievelijk 1450 en 1453, getuigen ervan dat hij zich meer door de laatmiddeleeuwse tijdsgeest heeft laten beïnvloeden. Zoals postmoderne mensen wisten ook de middeleeuwers dat zij kwetsbaar waren. Daarom zochten zij Christus in zijn menselijkheid. Gelovigen trachtten toen de goddelijkheid van Christus vooral te doorgronden door zich eerst vertrouwd te maken met de intensiteit en onmetelijkheid van zijn lijden. Zo ook Thomas. In zijn *Orationes et meditationes de vita*

Christi en in vele van zijn *sermones* uit deze tweede periode beschrijft hij bijvoorbeeld het lijden en sterven van Jezus in detail. Juist als lijdende deelt Jezus voor hem dan in het diepste van het menselijk bestaan.

Meer dan zijn schrijvende tijdgenoten weet Thomas echter ook in deze periode de ontstane gevoelens van medelijden en rouwmoedigheid te laten 'verdampen' in een allesomvattend godsverlangen. Toch bewerkt Thomas tot 1455 eerder een psychologische 'zuivering' door het opwekken van medelijden en rouwmoedigheid dan dat hij Christus' lijden als tegengif tegen de ziekte van de hele mensheid te berde brengt.

In de derde periode van Thomas' schrijverschap verandert dit weer. In de *Hortulus rosarum*, geschreven na 1456, wordt Christus niet alleen voorgesteld als een met wonden overdekte man, wiens verschijning een uitzuiverend medelijden bewerkt en het eigen lijden doet relativeren. Meer dan voorheen tracht Thomas een bewustzijn te intensiveren dat God zelf in Christus de lotsbestemming van de mens aanvaardt, juist als dit lot ook tragische, meedogenloze kanten blijkt te kennen. Meer dan voorheen ook ziet hij uit de deelname van God zelf aan het menselijk lijden een immense kracht vrijkomen, waardoor de geschiedenis van de mensheid in de wortel wordt gesaneerd.

De *Hortulus rosarum* wekt allereerst de indruk te bestaan uit een reeks gelegenheidsaantekeningen. Er is in stijl wel een bepaalde verwantschap met de oudtestamentische wijsheidsliteratuur. Er lijkt namelijk op het eerste gezicht geen sprake van een gestructureerd traktaat, en evenals de auteur van *Spreuken* betoont ook Thomas zich belerend en vermanend tegelijk. Toch zit er een lijn in de achttien hoofdstukjes van de *Hortulus rosarum*.

In de eerste twaalf *capitula* tracht Thomas zijn lezer te leiden tot een goede uiterlijke levensoordening en, hiermee in samenhang, tot een innerlijk evenwicht. Het bidden, werken, vasten, waken en overschrijven vormen de bestanddelen van de levensorde die tot deze intrinsieke stabiliteit leiden. Thomas toont zich ervan bewust te zijn dat het groeien in deze levensoordening een moeizaam proces is. Hij brengt God vooral als strenge Oordelaar in herinnering. Klaarblijkelijk ziet hij in het ontzag voor God de opmaat tot de juiste levensvoering. Maar in de *Hortulus* wordt de relatie slechts in een eerste stadium gekenmerkt door het ontzag voor Christus als leraar en Oordelaar.

Vanaf het dertiende hoofdstukje verandert de toonzetting. De gebeden, waarin het verlangen naar God verwoord wordt, nemen toe. De auteur beschrijft de liefde (*caritas*) als hoogste macht en diepste fundament in leven en wereld, en in de laatste hoofdstukken schetst hij de lof aan God als de vervulling van de mens op aarde. Het besef dat God streng en rechtvaardig is, raakt ingebed in het vertrouwen op en verlangen naar God. Zoals uit de *Imitatio* blijkt ook uit de *Hortulus rosarum* dat Thomas de hoogste vorm van zelfverwerkelijking besloten ziet in het verlangen naar God. In samenhang hiermee beschouwt hij de rela-

tie met Christus als dé inzet van de levensoordening. Een mens is in zijn idee niet wanneer hij denkt, maar wanneer hij verlangt naar God. De tragiek van de mens is dat dit verlangen per definitie onvervuld blijft. Dit verlangen gaat voor Thomas samen met een hoge vorm van vrijheid, die concreet vorm krijgt in een zekere soevereiniteit ten opzichte van anderen die rijkdom, roem of luxe beloven, of in gelatenheid bij tegenslagen. De gedachte dat het verlangen naar 'het zijn bij Christus' deze vrijheid bewerkte ontwikkelde Thomas dus al voor 1438. Hij zou haar nooit meer verlaten.

DE ROZENTUIN

vertaald door Vincent Hunink

1. GOED GEZELSCHAP ZOEKEN, SLECHT GEZELSCHAP VERMIJDEN

*Met de heilige zul je heilig zijn, met de slechte slecht
(Psalm 17 (18):26-27)*

.....

Let goed op, beminde broeder in Christus. Laat je niet verleiden door slechtwillende, ongedisciplineerde en leugenachtige kameraden. Verbind je aan een eerbare, ordelijke en geleerde broeder, van wie je steeds een goed, troostvol en navolgenswaardig woord kunt horen, en die waardig is om nagevolgd te worden. Want zoals gedoofte houtskool in contact met gloeiend vuur weer warm en gloeiend wordt, zo wordt ook een slappeling, die zich verbindt aan een vurig en devoot mens, dikwijls zelf vurig en devoot, geleerd en goed van karakter.

Zo werden de apostelen, die nauw verbonden waren met Christus, heilige mannen, *vervuld van de Heilige Geest* (Handelingen 2:4). Zo werd Marcus, nauw verbonden met Sint Petrus, onderlegd in het heilig evangelie, dat hij met geweldige vreugde uit de mond van de zalige Petrus vernam. Zo werd Timoteüs, die zich aansloot bij Sint Paulus, van zijn jeugd af aan geleerd in de heilige schriften. Sint Paulus wijdde hem later, met het toenemen van Gods genade, tot bisschop van Efese en hield veel van hem, zoals een liefhebbende vader van zijn enige zoon. Zo werd

Sint Polycarpus, die zich verbond aan de apostel Johannes, een vurige prediker van het geloof onder het volk, en een befaamde martelaar met Sint Ignatius. Zo werd onze allerzaligste vader Augustinus, die was onderwezen en gedoopt door de heilige bisschop Ambrosius, uiteindelijk een glorieuze leraar van de heilige kerk, wiens naam men over de gehele wereld met groot respect noemde. Zo werd de heilige jongeling Maurus, die Sint Benedictus volgde, later met Gods hulp een heilige abt die uitblonk door deugden en wonderen. Zo werd de door God geliefde Bernardus, die zich verbond met de eerbiedwaardige abt Stephanus in het cisterciënserklooster, een licht van godsdienstig leven in zijn orde: zoals een heldere ster die straalt aan de hemel.

Heel veel voorbeelden, zowel recente als oudere, laten het zien: goed gezelschap is voordelig voor het heil van de ziel, samenzijn met slechten schaadt. Lectuur van goede dingen is voordelig, luisteren naar slechte zaken schaadt. Eenzaamheid en stilte zijn voordelig, rumoer en zwervend uitgaan in de wereld schaden.

Wees dus alleen en vrij voor God, ofwel wees samen met een devote vriend en spreek dan over de deugden van Christus. Pas op dat je geen verheven zaken nieuwsgierig napluist; doe moeite je gebreken te leren kennen en heilzame middelen toe te passen op je ziekten.

2. HET ONTVLUCHTEN VAN DE WERELD EN DE VALSTRIKKEN VAN DE DUIVEL

Als een wijze luistert zal hij wijzer worden
(Spreuken 1:5)

.....

Luister, goede jongeling, naar het woord van eeuwige wijsheid. Dat is voor jou meer van nut dan alle wijzen van de wereld. Heb niet, volgens het woord van de heilige Johannes, de wereld en wat in de wereld is lief (1 Johannes 2:15), maar spuw dit alles uit als viezigheid en vergif. Denk eindeloos over je einde, en de bekoring zal wijken. Pas op voor gevaren voor de ziel; wees niemand tot aanstoot en spreek ook geen ongepast woord. Als je aardse vader je van God afhoudt, antwoord dan dat je een vader hebt in de hemelen (vgl. Matteüs 23:9). Als moeder of zus hindert, zeg hun: 'Jullie zijn sterfelijk en bedrieglijk. Hij die mij geschapen heeft zal mij leiden.'

Wie God dient zal in geen enkel goed tekortschieten. Beveel al je vrienden aan bij God en bid dat zij zich mogen beteren en oppassen voor zonden, anders beledigen zij God en verliezen zij het hemelse vanwege het aardse.

Het getuigt van een grote onrust van hart telkens je vrienden te bezoeken. De wereld gaat voorbij en zo ook haar begeerlijkheid (1 Johannes 2:17). Jij zult evenzeer voorbijgaan en al je vrienden met jou.

De valstrikken van de duivel zijn talrijk. Wie rijk wil worden of belangrijk wil lijken valt ten prooi aan velerlei van zijn bekeringen (vgl. 1 Timoteüs 6:9). De valstrikken van alledag zijn eten en drinken, een rondwalende blik, een zinloos gesprek, ongedurigheid van hart en afkeer van goed werk. *Alles is ijdelheid* (Prediker 1:2): eer, rijkdom en macht.

Wat zoek je, wat wil je zien in de wereld, waar niets zuiver is? Alles is ijdel, onvast en bedrieglijk, behalve het liefhebben van God en altijd het goede doen. Je kunt God niet volmaakt liefhebben als je jezelf en de wereld niet minacht omwille van God, die jou dit nu honderdvoudig vergoedt en in de toekomst het eeuwige leven geeft (vgl. Matteüs 19:29).

Rondtrekkende broeder: laat het jou niet zwaar vallen verwijderd te zijn van vrienden en bekenden. Vaak vormen die een belemmering voor de eeuwige zaligheid en halen ze je weg van de goddelijke troost!

‘Waar zijn je vrienden met wie je speelde en lachte?’

‘Geen idee. Ze gingen weg en lieten me achter.’

‘Waar is dat wat je gisteren gezien hebt?’

‘Verdwenen.’

‘Waar is wat je hebt gegeten en gedronken?’

‘Helemaal weg.’

‘Wat heeft het geschaad dat je je onthouden hebt?’

‘Helemaal niets.’

Wijs dus is degene die God dient en de wereld met haar genietingen ten diepste veracht. Echt, zo is het! Wee allen die dronken zijn geworden door de verlokkingen van de wereld. Spoedig zal al dat aangename gezelschap hen verlaten, ontvluchten en begraven. *Zie dan: zij zijn*

allemaal dood! (Exodus 4:19) Zij zullen niet meer naar mij terugkeren, ik ga hen eerder achterna, zodra God roept. Zij waren vreemdelingen op aarde (vgl. Hebrëen 11:33), net zoals ik. Zij hebben alles hier achtergelaten, net zoals ik. Als een schaduw zijn zij plots voorbijgetrokken (vgl. Psalm 143 (144):4 en Wijsheid 5:9), net zoals ik.

3. DE WARE WIJSHEID ZOEKEN BIJ GOD

*Gelukkig de man die de wijsheid gevonden heeft
(Spreuken 3:13)*

.....

Zoek de ware wijsheid. Christus heeft die geleerd en door zijn voorbeeld getoond. Een ware wijze haat ongerechtigheid, spreekt de waarheid en bewerkt rechtvaardigheid (Psalm 14:2-3). Wie matig, zuiver, vroom, nederig en devoot leeft en oppast voor de gevaren van bekoringen, die is wijs en aan God welgevallig. Hij heeft een goede reputatie en bewaart een goed geweten, hij verjaagt triestheid en bezit vrede. Regelmatig krijgt hij van God een vreugde van hart die de wereld niet kent of kan smaken.

De wijsheid van de wereld is ijdelheid en geldt bij God als dwaasheid (vgl. 1 Korintiërs 1:20-21). Zij bedriegt wie van haar houden en ten slotte kwelt zij wie juichen. Want de wijsheid van het lichaam betekent de dood voor de ziel, de dood die mensen die samen wijn drinken en vasthouden aan genietingen plotseling wegrukt. Want rouw en pijn volgen op de afschuwelijke vreugden van het lichaam.

Waar haal je de ware wijsheid vandaan? Uit de verborgen woorden en de heilige daden van Christus! Zijn aanbevelingen zijn deze: de wereld verachten, genieten ontvluchten, het lichaam beheersen, pijn en verdriet lijden, werk op je nemen en van deugden houden.

4. STRIJD TEGEN EIGEN GEBREKEN

*Het Rijk der hemelen ondergaat geweld
(Matteüs 11:12)*

.....

Voor velen is het weggelegd om te beginnen, voor weinigen om voort te gaan en voor zeer weinigen om de volmaaktheid te bereiken. Want wij vervallen te zeer tot het lichaam of wij richten ons op in arrogantie of wij laten ons door tegenslagen breken.

Ach! Zelden vindt men hier iemand die zuiver op zoek is naar God en zichzelf volmaakt overwint en totaal opgeeft. Een devoot mens heeft eens gezegd: 'Volmaaktheid is een witte raaf. Het is zo moeilijk jezelf te overwinnen!'

Wie niet zijn best doet voor de deugd zal geen verzaaging vinden in haar zoetheid. Aan alle deugd zit iets goeds vast en zij herschept de mens die goed doet. Wie zondig handelt bewerkt voor zichzelf een slecht einde. Hij verliest zijn eer en verstoort zijn rust, hij stuit op pijn en vergroot zijn droefheid, hij neemt de smaak van het goede weg. Maar wie zich onthoudt van wat mag, is veiliger voor wat niet mag.

Wie een hond zijn tong uitrukt hoeft niet te vrezen voor een beet. En wie het stilzwijgen strikt handhaaft geeft geen aanstoot met zijn lippen. De mens die graag alleen is en zwijgt blijft ver van leugens en twisten, van laster en vloeken, van woede en gemor. Wie geen slechte

dingen hoort en geen ijdelheden ziet, zal dat allemaal gemakkelijker mijden en aan dat soort dingen ook niet meer terugdenken. Ja, je zintuigen bewaken is een bron van zuiverheid, een oefening in vrede, een ruimte voor devotie. Komt woede in het gemoed, dan wijkt de wijsheid van de verstandige.

Wie woedend spreekt lijkt op een blaffende hond. Maar wie zachtmoedig antwoordt breekt de kracht van de woede: hij geeft zo'n aangeslagen mens geen doorns maar rozen. Gezegend de tong van de verstandige, want die heelt de wonden van de woedende. Wie zijn fouten weerstaat zodra ze de kop opsteken en nog klein lijken, kan ze gemakkelijker uitrukken voor ze te sterk worden.

Wie zich toelegt op devote oefeningen door te bidden en te overwegen wat des hemels is, lijkt op een wijze hovenier die rozen en lelies op zijn veld plant. Hij zal in de toekomst grote vreugde kennen met de heilige engelen in het hemelse paradijs. Gelijk aan de engelen is de mens die de zuiverheid van zijn ziel en zijn lichaam bewaart. En een slaaf van de demonen is de mens die toegeeft aan zijn gebreken en plezier schept in verkeerde gedachten. Het is een zware strijd de genietingen te weerstaan, maar de straf van later zal zwaarder zijn: foltering in het eeuwig vuur.

Vuur bedwing je met vuur, een spijker haal je weg met een spijker, gelach verjaag je door droefheid. Treedt de liefde voor God binnen, dan wijkt al het vergankelijke uit je hart.

Wijs is hij die honderdduizend dingen afwijst.

Alles nul: de vorst, de paus, de loden bul.

Het eind van alles: dood en wormen, graf en as.

Want hoeveel iemand zich ook verheft, hij is niets, de dood neemt alles weg. Gelukkig wie rondtrekt: hij heeft zijn verblijf in de hemelen.

5. DE GENADE VAN DEVOTIE VERKRIJGEN

Wee u die licht, want u zult huilen
(Lucas 6:25)

.....

Zoals deugd niet kan samengaan met een fout, zo kan devotie niet worden bereikt met gelach en bij een feestmaal, wel door rouw en in stilte. Volmaakte deugd bereik je niet meteen, maar stukje bij beetje en met veel zuchten en pijn en met het vaste voornemen om te allen tijde voortgang te boeken. Je moet jezelf dan vaak stevig aanpakken. Dat doe je door vasten en waken, bidden en mediteren, studeren en schrijven en werken, door je te onthouden van geklets en graag alleen te blijven.

Alle vreugde die niet van God komt vergaat spoedig en besmeurt en schaadt. Een goed woord is prettig om te horen; een hard woord verwacht een vriend; een nutteloos woord is enkel zonde van de tijd. Wees zorgvuldig in het bewerken van het goede, geduldig in het verdragen van het kwade, en je zult zalig zijn op je weg, God prijzend te allen tijde. Zelden zal een van die twee ontbreken: droefenis of blijdschap.

Gelukkig wie alles ten goede trekt en uit tegenslagen profijt trekt. Wie van God houdt, neemt het bittere van God evengoed aan als het zoete en brengt daarvoor dank. Goed en stevig staat hij die noch in zichzelf, noch in de mens zijn hoop stelt, maar in God.

6. HET GODDELIJKE WOORD HOREN EN LEZEN

Gelukkig zij die het Woord Gods horen
(Lucas 11:28)

.....

Menselijke troost is zonder waarde als zij de goddelijke troost hindert. Tijdens de heilige lezing spreekt God tot jou: aanhoor het woord van God dus nederig en dankbaar. De waarheid mag je nooit verwerpen, hoe simpel degene ook is die haar uitspreekt. Wie goed leeft onderricht goed, en wie goed leest is Gods gezant. Een trouwe gezant verzwijgt wat schadelijk is, verwijst naar wat nuttig is en kan niets verzinnen. Zuivere waarheid is een aangenaam woord. Scherpzinnige taal schaadt kinderen, vleiende taal is vaak bedrieglijk.

Onwaarheid spreken is vrede breken; wie ernaar luistert kan ergernis niet vermijden. Een omzichtige rechter is alle lof waardig. Een wrede en meedogenloze rechter is geen barmhartigheid waardig. Een woedend gemoed kwelt zichzelf het meest, bezorgt onschuldigen vaak last, vervloekt machtigen in het geheim en hoont openlijk mensen die goed handelen. Iemand die sluw is met woorden misleidt wie op hem vertrouwen: daarom zal hij weinig vrienden hebben.

Kwaad verzwijgen is goed, de waarheid aandragen heilig, bescheiden optreden verstandig. Niemand benadelen is rechtvaardig, allen tot nut zijn vroom, en je naaste door

woorden en gedrag stichten godvruchtig. Typisch voor een verstandig mens is tevoren overdenken wat te doen staat en niet zonder reden iets nieuws zoeken, niet gemakkelijk vertellen wat onbekend is en niet meteen bevestigen wat twijfelachtig is. Zwijgen van de mond is een groot goed voor de vrede van het hart. De mond van een dwaas staat zagezegd altijd open, klaar om te twisten.

Wie God wil behagen moet zijn hart en mond bewaken. Dan verliest hij de genade van devotie niet en geeft hij geen aanstoot bij mensen die houden van rust.

Vele mooie woorden vullen de buidel niet. Welsprekende woorden heiligen noch klaplopers noch dikdoeners. Wie goed doet zal het goed hebben.

7. GODDELIJKE VERTROOSTING IN BEDRUKTHEID

De Heer is nabij aan hen die bedrukt zijn van hart
(Psalm 33 (34):19)

.....

Er is niemand te vinden die zo goed en devoot is dat hem niets belastends of bezwaarlijks overvalt. Voel je dus bedruktheid en treurigheid van hart? Juist dan hang je met Jezus aan het kruis! Maar wanneer je weer troost vindt in het gebed door de genade van de Heilige Geest, dan sta je als het ware op uit de doden, met Christus uit het graf, en vier je het paasfeest in *een nieuweid van leven* (Romeinen 6:4) met Jezus, juichend in je hart. En hoor je iemand onwaardige, harde woorden tegen jou spreken? Juist dan mag je drinken van de kelk des Heren, als geneesmiddel voor je ziel. Zwijg en drink de heilsbeker zonder gemor, en de Heer zal voor jou opkomen bij leven en bij dood. God zal jou niet vergeten.

Er is niets roemvollers dan zwijgen en lijden en zo de mond doen verstommen van wie onrechtvaardig spreekt. Daarmee volg je het voorbeeld van Christus: Hij zweeg bij Pilatus toen die Hem veel onwaars voor de voeten wierp. Je bent niet beter dan jouw God, die voor jou is geselsd en bespot en ten slotte door kwaadwilligen is gedood. De mens weet niet hoe goed en deugdzaam hij kan zijn, behalve wanneer hij wordt getroffen door tegenslagen.

Christus heeft veel minnaars en tafelgenoten, maar

weinig navolgers in zijn onthouding. Een ware minnaar van de Gekruisigde deinst niet terug voor pijn en verdriet. Hij laat zich beschamen door slechte mensen, om zo de gelijke van Christus te worden in het schandaal van het kruis (vgl. Galaten 5:11). Want voor wie Christus het leven is, voor hem is lijden en sterven omwille van Christus grote winst (vgl. Filippenzen 1:21). Hoe vuriger je God liefhebt, des te minder vrees je de dood, en des te sterker verlang je ernaar om losgemaakt te worden om samen met Christus gelukkig te leven (vgl. Filippenzen 1:23) en je in eeuwigheid met de engelen te verheugen.

Gelukkig de ziel die Jezus ten diepste liefheeft, die de goede dingen van nu geringschat uit liefde voor het eeuwige, die het kwaad geduldig verdraagt omwille van de naam Jezus en zich aan de voeten van Jezus nederig neerwerpt en bidt dat zij in deugden mag voortgaan en steeds mag volharden!

8. VREUGDE OVER EEN GOED GEWETEN IN DE HEILIGE GEEST

Verheug je altijd in de Heer
(Filippenzen 4:4)

.....

Verheug je met de goeden, verdraag de kwaden, lijd met de zwakken, vergeef de misdadigen en bid voor iedereen. Werp slechte triestheid van je af, want die leidt tot weerszin en wrevel. Wijd je aan zoete, heilige overdenking van het leven en lijden van Christus en je zult de ware vertroosting vinden tegenover alle triestheid en verleiding.

Een goed leven verdient lof, een slappe levenswijze is voor jezelf en anderen bedrukkend. Een goed geweten brengt vreugde voort, een slecht geweten baart kwelling voor zichzelf. Doe je best altijd goed te doen en je zult goede vrede voelen. De kwade dingen van de slechte mensen zullen je niet schaden, als je tenminste standvastig op de rechte weg van de rechtvaardigen zult blijven. Een goede levenswijze van een mens geeft blijheid van hart, en de reputatie van verdiende lof. Ijdele zelfverheffing verdwijnt snel uit de mond van wie prijst. Flatteuze lof van een dwaas schaadt meer dan harde correctie door een rechtvaardige.

Een nederig gebed stijgt op ten hemel, stemt God gunstig, bewerkt genade en weert bedrog van de duivel. Een

nederige schuldbekentenis verdient vergeving, een luchthartig excuus verzwaart de schuld. Waarachtig berouw wist de vlek uit, vurige verbetering vermindert de straf. IJdel geklets neemt de genade van devotie weg, goed spreken vermeerdert de blijdschap. Verstandig bewaken van de zintuigen is overal noodzakelijk; het kloosterslot is nuttig voor wie rondzwerft. Regelmatig gebed is een krachtige bescherming; de stilte van de mond is het verblijf van vrede.

Velen beginnen enthousiast, maar de gloriekroon gaat naar volharding. Het juk van Christus is aangenaam (vgl. Matteüs 11:30) voor wie van Hem houden maar zwaar voor slappelingen en bitter voor hoogmoedigen; het is licht voor zachtmoedigen, kostbaar voor nederigen. De zoete Jezus maakt alles zoet en licht.

De lichamelijke gerichte mens zoekt altijd luxe en comfort, de geestelijke gerichte mens ontvlucht en haat dat soort dingen. Het grootste verdriet voor de rechtvaardige is dat hij niet alle opwellingen van zijn fouten kan doven. Maar waarom laat God dat toe? Hij wil dat de mens zich steeds vernedert en steeds de hulp van God inroept.

Zoals een opschepper blij is met eerbewijzen en een rijke met rijkdommen, zo scheidt een echt nederig mens genoeg in zelfverachting en geringheid van bezit. De roem en rijkdom van de dienaren Gods, dat is Christus, Koning der hemelen. Buiten God is alle plezier bedorven, alle blijdschap ijdel, alle overvloed van zaken armoede. Er is namelijk helemaal niets wat de honger van de ziel stilt behalve God die haar schiep. De grote vrijheid van de ziel bestaat hierin: niets begeren wat van de wereld is.

Wat is het leven van een rechtvaardige? Het goede

doen, het kwade lijden, in alles God loven, nooit trots zijn op het goede. Wie zichzelf geringschat looft God waarachtig, en wat voor goeds hij ook maar denkt, spreekt of doet, dat schrijft hij allemaal getrouw toe aan God. Wanneer je de bekoring voelt van ijdele roem, stem dan niet in, maar zeg direct met de profeet op nederige wijze: 'Niet ons, Heer, niet ons, maar uw naam zij de eer (Psalm 113:9 (115:1)).' Het is de grootste triomf voor een mens: overwinnen wat plezier geeft, toestappen op wat afschrikt, en zachtmoedig dulden wat hevig pijn doet.

9. GOED GEDRAG VAN EEN NEDERIGE BROEDER

De nederigen geeft God genade (Jakobus 4:6)

Elk handelen en spreken van een kloosterbroeder moet gesierd zijn met nederige schroom en niet in beslag worden genomen door iets ijdel. Een goed teken van latere degelijkheid bij novicen en jongelingen is nederig gedrag en weinig spreken, vooral in aanwezigheid van ouderen. Wie niet aanleert eerst te luisteren en te leren zwijgen, zal zelden gerekend worden onder geleerden en wijzen. Velen gelden als dom doordat zij ongemanierd van karakter zijn. Direct gehoorzamen, veelvuldig bidden, devoot mediteren, zorgvuldig werken, graag studeren, verstrooiingen mijden, de eenzaamheid liefhebben: dát is bepalend voor een devote monnik en een kalme ziel.

In Genesis staat dat *God op de gaven van Abel neerzag maar die van Kaïn niet aanzag (Genesis 4:4-5)*. Waarom? Omdat Abel onschuldig was en nederig, maar Kaïn jaloers en slecht. Wees een Abel door te dragen wat voor jou lastig is. Twist niet met Kaïn, dan verlies je niet de vrede en je goede reputatie. Beter je eigen zaak verliezen dan God beledigen, je broeder kwetsen en de liefde breken.

Als je de hemelse schat wilt verwerven, schud dan de aardse last van je af. Als je verlangt naar onsterfelijke eer, kijk dan neer op tijdelijke glorie. Als je vrede wenst, mijd dan plaatsen van twist, waar woede wortel schiet. Als je

groot wilt zijn in de hemel, wees dan klein in de wereld. Rechtvaardig je niet voor de mensen want de lof van mensen is hol: een slecht geweten klaagt je daar aan.

Zowel overmoedige als praatzieke mensen verdienen kritiek, want zij houden niet de juiste maat. Vele sterken zijn gevallen omdat zij zich teveel verbeeldden. Vele zwakken zijn op krachten gekomen omdat zij hun hoop hebben gesteld op God en Hem hebben aangeroepen. Wie nederig en zachtmoedig is maakt zich bij iedereen geliefd. Wie streng en rigide is stoot iedereen af die hem benadert. Tegenstanders neem je voor je in door lijdzaamheid en zwijgzaamheid in gehoorzame liefde. Vrienden krijg je erbij door anderen graag ten dienste te zijn en door medelijden met de bedrukten. Wie niet op tijd weet te zwijgen maakt zich voor velen te schande.

Wijs en handig is wie zichzelf goed en loffelijk weet te maken door deugden. Sterk in krachten is de man die sterke weerstand biedt aan zijn fouten. Groot is de meester die zijn slechte begeerten beheerst. Sterk en goedgewapend is de soldaat die het lichaam in toom houdt met de wapens van onthouding. Wie hier op aarde zuiver leeft is waardig om bij de engelen in de hemel te wonen. Een zuiver man is vriend van God, kameraad van de engelen, verwant aan maagden, bemind medeburger van de heiligen. Wie nederig en zuiver is overwint duivels en is de schrik van ontuchtigen. Een groot leider is de man die zichzelf deugdzzaam bestuurt en een goed voorbeeld geeft aan zijn ondergeschikten.

Je verdient de lof van goede mensen wanneer je hun deugden probeert na te leven. Adellijk en van hoge komaf is wie geadeld wordt door zijn deugd. Mooi is hier de

mens die vrij is van zonde, slecht degene die opgesmukt is van buiten maar zwart van binnen. Wie van de genade Gods vervuld is en niet taalt naar eer is gelukkig en rijk. Dom en krankzinnig ben je als je koestert wat schadelijk voor je is en nalaat wat heilzaam is voor je ziel. Dit is goddelijke wijsheid: zoek goede dingen die eeuwig zijn, veracht al het vergankelijke.

Als iemand graag door jou onderricht wil worden, toon hem dan de weg van de nederigheid en wees zelf het goede voorbeeld. Eèn echt nederig mens weet niet wat dikdoenerigheid is en geeft niets om complimenten. Veracht men hem, dan is hij blij. En kwetst men hem, dan vergeeft hij dat snel.

10. ONSTANDVASTIGHEID VAN HET MENSELIJKE HART

*Wie in Mij blijft en in wie Ik blijf, die draagt veel vrucht
(Johannes 15:5)*

.....

Menselijke gedachten en gevoelens zijn veranderlijk en onstandvastig. Maar ze zijn altijd ijdel en onzuiver als ze niet van God zijn. Ach, menselijk hart, dat te veel verlangt en onverzadigbaar is: hoe slecht en bitter is het voor jou je God te verlaten! (Jeremia 2:19) Waarom bedenkt je al die ijdele dingen? Die kunnen je niet volmaakt troosten en nooit volledig bevredigen. Wat moet je doen, waar kun je heen, om er goed aan toe te raken? Keer snel naar je hart; kijk in hoeveel dingen je gezondigd hebt en zorg dat je verbetert wat je hebt misdaan. Bereid God een woning in je geest en bescherm jezelf tegen opdringende voorstellingen en zorgen voor alles buiten jezelf, dan kan de vertroosting van de Heilige Geest je vervullen.

Wie dikwijls buiten rondzwerft wordt er zelden beter van. Alles wat er van buiten blinkend uitziet gaat naar het niets. Je kijkt, maar wat je ziet bevredigt niet en wat je hoort vervult het hart niet. In alles moet je uitsluitend de lof van de Schepper zien; zoniet, dan is alles wat je als kijker ziet inhoudsloos. Vandaar dat de heilige David met zijn citer God lof toezingt in elke kerk: *Verblijd hebt U mij,*

Heer, door wat U gemaakt hebt, en in de werken van Uw handen zal ik juichen (Psalm 91 (92):5). Niemand wordt standvastig in het goede dat geschapen is, maar alleen in God, het allerhoogste goed. Sta in de waarheid en de waarheid zal je bevrijden (Johannes 8:32) van alle leugen en ongerechtigheid die over jouw persoon is uitgesproken. Alle verzinsels over de naaste zullen terugvallen op het hoofd van de lasteraar.

Christus is waarheid (vgl. Johannes 14:6), en al wie Christus volgt is een minnaar van waarheid en elke vorm van deugd. Wie de waarheid verlaat vanwege een tijdelijk gewin of eer, verliest het geloof en het sieraad van de deugd. God is waarheid, en leugenaars laat hij niet verborgen. Een slecht mens kan een tijdlang de schijn hooghouden, maar wie waarheid spreekt zal sterker blijken. De huichelaar zal worden beschaamd, daar waar hij het niet vermoedt.

Koester geen gedachten of verlangens behalve wat juist is en God het meest behaagt. Want dat zijn deugden en goede werken die strekken tot ere van God. Blijf in waarheid en liefde (2 Johannes 1:3), dan ben je graag gezien bij God, de engelen en de mensen.

Wees niet bang. Een slecht mens kan een paar vergankelijke dingen van je wegnemen, maar als je geduld hebt zal God je veel grotere, eeuwige dingen teruggeven. Wil je vrede en een goed geweten? Bewaar dan nederigheid, geduld, gehoorzaamheid. Wees zelf je ergste vijand als je kwaad bent op jezelf. Want zie jij je gebreken te voorzichtig onder ogen, dan weeg je ook andermans daden niet zwaar genoeg.

11. VERTROUWEN OP GOD TEN TIJDE VAN ANGST

Vertrouw op God en doe het goede
(Psalm 36 (37):3)

.....

Laat niemand ijdel juichen over tijdelijke goederen. Laat niemand al te veel vertrouwen op zijn vrienden en familie, want alles is onzeker en vol gevaren. Maar wie vertrouwt op de Heer en in nood roept tot Hem, zal door Hem niet verlaten worden, welke tegenspoed hem ook treft. Grote vrede valt wie goed doet ten deel, en ook wie goed spreekt, wie niemand schaadt, wie alle slechte wegen en verkeerde gedachten buiten houdt. Sluit de deur van uw huis en je zult in vrede zijn.

Je valt gemakkelijk wanneer je niet elke dag een goed voornemen hebt in je hart, zoals een schild tegen de aanval van satan. Velen houden op met bidden en vechten zodra het hun niet goed gaat. Maar ja, zonder werk en strijd is de deugd niet te bereiken en het vraagt steeds aandacht haar te behouden. Wie ongedurig en lichtzinnig van aard is deinst terug voor discipline en voor de cel, zoals een vogel voor gevangen worden.

Raak niet moedeloos als je zwaar wordt beproefd of harde kritiek krijgt, als de mensen je uitlachen of onderuithalen of verachten. Nee, bedenk dat jouw ongerechtigheid met recht verachting en bestraffing verdient. Verdraag het met geduld en zeg met vertrouwen: 'Het is goed,

Heer, dat U mij vernederd hebt, zo leerde ik Uw verordeningen kennen' (Psalm 118 (119):71).

Bij verleiding en tegenspoed leert de mens dat God hem meer noodzakelijk is, vanwege zijn hulpbehoevendheid en de zwaarte van zijn gebreken. Dom en ontrouw is een dienaar die prat wil gaan op de goederen van zijn heer en anderen dan veracht. Wie zijn mededienaren veracht en zich beter waant, geeft aanstoot bij God en alle heiligen. Die dwaling komt vooral in ons op doordat we niet nederig zijn, niet alert op eigen gebreken. Daar moeten we toch altijd goed op letten en bedroefd om zijn!

Ieder is zichzelf genoeg tot last. Wat heb je eraan je in te laten met andermans daden en meer op je te pakken dan je kunt dragen? Het komt voor dat een mens in het openbaar valt of in de fout gaat of ergens in tekortschiet. Dat is niet zonder zin: zo iemand zal beschaamd zijn voor de anderen en zich meer vernederen. Hij zal leren medelijden te voelen en mensen die dwalen te hulp te schieten. Door eigen ondervinding wijs geworden zal hij zeggen: 'Dit is een mens, geen engel. Zoals het mij is gebeurd, zo overkomt het ook hem. Wij zijn broeders. Mijn bedoeling was slecht, die van hem misschien goed.'

Niet vallen, nooit in de fout gaan, dat is alleen iets van God. Waarom lach je over de val van een ander? Jij die staat, kijk maar uit dat je niet valt (vgl. 1 Korintiërs 10:12). Lach om je eigen uitglijders. Beschaming in het openbaar maakt vaak een eind aan ijdele glorie.

12. DE DEUGD VAN GEBED EN HET NUT VAN GEESTELIJKE LEZING

Bid onophoudelijk
(1 Tessalonicenzen 5:17)

Waarom? Omdat overal moeilijkheden en verleidingen zijn, overal hinderlagen en ingevingen van kwade engelen (Psalm 77 (78):49). Zelden hoor je goed nieuws, overal komt allerlei strijd op; vanbinnen vrees, vanbuiten strijd (2 Korintiërs 7:5). Geen dag zonder inspanning, geen uur zonder de verschrikking van de dood.

Maar oorlogen en branden vinden plaats volgens Gods rechtvaardige oordeel vanwege de zonden van de mensen. Zo worden de uitverkorenen door gesels uitgedaagd het hemelse te zoeken. Voortdurend bidden is dus hoogst noodzakelijk tegen alle gevaren van de wereld, zoals het pantser van een sterk man tegen de werpsperen van de vijand. Wie niet bidt strijdt niet, en wie niet strijdt en weerstand biedt wordt spoedig overwonnen en verliest de kroon.

Maar wie kan altijd bidden en strijden? Wie God aanroept en op Hem vertrouwt kan alles. Want God is nabij aan allen die Hem in waarheid aanroepen (Psalm 144 (145):18). En kun je niet altijd met je mond roepen, bid dan met je geest en je gemoed (vgl. 1 Korintiërs 14:15), bid door

verlangens en een vrome intentie. De goede wil om altijd goed te doen en altijd God te dienen is een voortdurend offer op het altaar van ons hart. Want wie altijd goed doet bidt altijd. Wie treurt over kwade dingen uit het verleden en zuchten slaakt om de goede dingen van de toekomst, die houdt niet op te bidden. Zeg met de heilige David in de psalm: *Heer, voor U ligt al mijn verlangen, en mijn zuchten is voor U niet verborgen* (Psalm 37 (38):10).

Het woord Gods en de geestelijke lezing zijn heel nuttig: daardoor komt een ziel tot inkeer die door van alles is afgeleid of gebukt gaat onder een passie. Geestelijke lezing laat de juiste levenswijze zien, voorbeelden dagen uit tot navolging, gebed verkrijgt de genade het te vervolmaken. Lezen over God is goed, een gebed tot God is beter, werk omwille van God is het beste. Gelukkig de mens die al zijn woorden en werken richt op de lof van God, zoals op het einde van de zaligspreekng: *opdat God alles in allen mag zijn* (1 Korintiërs 15:28) en gezegend boven alles en geprezen tot in de eeuwen.

Hoe kan iemand een kloosterling genoemd worden en devoot worden als hij meer plezier heeft in geklets dan in lezen en bidden? Wie graag ijdele dingen hoort en lichtzinnige dingen spreekt verkoopt zijn ziel voor een lage prijs! Ga bij elke tegenslag en verleiding snel terug naar het gebed, die veilige haven van je ziel, en door Gods hulp in te roepen. Hoe eerder, des te beter; hoe later, des te slechter. Hoe vaker, des te nuttiger; hoe vuriger, des te welkomer bij God! De goedertieren en barmhartige God wil gevraagd worden. Hij geeft redenen om te bidden en Hij belooft hoop op verhoring, als Hij zegt: *'Vraagt en u zal gegeven worden'* (Matteüs 7:7; Lucas 11:9). Hij spoort aan

met woorden en daagt uit met voorbeelden, Hij dreigt met roeden en vleit met gaven, Hij tuchtigt door tegenspoed en verblijdt met voorspoed, en zo wordt het *avond en morgen, de eerste dag* (Genesis 1:5).

Vaak geeft God ook een heerlijke innerlijke ervaring aan mensen die devoot bidden, die eenzaam blijven en graag zwijgen. Maar dat ontzegt Hij aan mensen die kletsen en buiten rondzwerven!

Wil je goed nieuws horen? Hoor dan hoe Christus spreekt over het rijk Gods, het komende oordeel en het hemelse Jeruzalem, over het geluk van de burgers in het rijk hierboven, over de hiërarchiën en koren van engelen die zich verheugen in de eeuwen der eeuwen. Hoor dan ook hoe de profeten de geheimen van Christus verkondigen en donderen over straffen voor zondaars. Hoor hoe de apostelen en evangelisten de werken en wonderen van Christus openlijk vertellen. Hoor hoe leraren prachtige preken houden en duistere dingen helder verklaren: zo tooien zij het leven met deugden en weerleggen zij ketterijen en dwalingen. Laat iedereen begrijpen wat hem dient en welgevallig is. Schuif niet opzij wat eenvoudig is en bekritiseer ook niet wat je boven de pet gaat. Want het is dom wijzen te bekritisieren en onbillijk goddelijken en heiligen te beoordelen.

Doe eerst je best nederig te leren en het kleine te volbrengen, dan zal God je het grotere geven als het nuttig is dat je dat sneller begrijpt. Er staat immers geschreven: *Voor hem die weet wat goed is en het niet doet, is dat een zonde* (Jakobus 4:17). Wie veel weet en leest, maar niet doet wat hij kent en heeft geleerd, gaat van de goede tafel weg met een lege maag. Wie zelden bidt en weinig werkt houdt het

lang koud en blijft arm. Wie tegen zijn gebreken argumenteert maar die gebreken niet weerstaat werpt goede zaden tussen de doornen (vgl. Matteüs 13:19-20). Je oogst maar weinig vrucht van je vele woorden wanneer je je hart niet wapent tegen slechte gedachten. Gelukkig de ziel die heel precies oppast voor elke aanstormende onzuiverheid, die niets in het verborgene van het hart wil laten wat de ogen van God onmerkbaar aanstoot geeft. Een nederige belijdenis van zonden is een reiniging van alle gebreken in een hart dat nederig is en zich boetvaardig betoont voor God.

Een devoot mens heeft plezier in gebeden, een geleerde in boeken, een deugdzame in deugden, een opschepper in eerbewijzen, een nederige in blijken van versmading, een rijke in bezittingen, een hebzuchtige in geld, een bedelaar in aalmoezen, een gulzige in eten en drinken, een klaploper in geklets, een matige in onthouding, een wijze in wijsheid, een goede monnik in de discipline van zijn orde. Maar boven alles gaat het plezier en de vreugde die je krijgt van de liefde van God en een goed geweten.

Als je de meest boze vijanden van je ziel wilt overwinnen, vlucht dan, zwijg, hou je rustig, bid, vast, studeer en werk. Een heilig mens overdenkt heilige dingen, spreekt ware dingen, doet wat juist is, veracht alles van nu en overweegt alles wat eeuwig is. Een nederig mens luistert naar raad, een verstandig mens past op voor gevaren, een geduldig mens draagt vroom wat lastig voor hem is, een vlijtig mens verwaarloost zijn werk niet. Wie in kleine dingen niet oppast, zal tot erger vervallen. Ben je 's ochtends lauw, dan word je niet gauw 's avonds warm. Wie

loomheid snel afschudt en werk aanpakt, krijgt vreugde en grote eer, zo al niet bij de mensen, dan zeker bij God. En dat laatste is meer dan wat dan ook te wensen en te verkiezen is. Want Hij is het loon van alle goede werken, van alle zweet en leed, Hij is de eeuwige kroon van de heiligen.

De klaploper krijgt nooit genoeg van alle praatjes, de deugdzame onthoudt zich zelfs van wat mag. Wie zich op nederigheid baseert en alle wereldse eer als niets waardeert, staat stevig en wandelt op de juiste wijze. Wat is de hoogste wijsheid en wijs handelen? Als je je best doet alleen God te behagen, als je het uiterlijke ontvlucht en het innerlijke zoekt, als je het hemelse begeert en walgt van al wat aards is, als je neerkijkt op jezelf en de liefde Gods altijd voorrang geeft boven alle andere goede dingen.

13. LOF VAN DE LIEFDE EN HAAR VRUCHTEN

Laat alles wat u doet in liefde gebeuren
(1 Korintiërs 16:14)

.....

De liefde is een edele deugd die uitblinkt boven alle deugden, wetenschappen en gaven. Zij omvat God en verbindt de engelen aan de mensen, zij maakt van de mensenkinderen kinderen van God en vrienden van de heiligen. Zij is het die Christus geboren deed worden uit de Maagd en deed kruisigen voor het heil van de mensen. Zij is het die de ziel zuivert van zonde en omhoogtrekt om God met heel het hart, heel het gemoed, heel het verstand lief te hebben (vgl. Marcus 12:33), en die haar met wonderlijke zoetheid vervult en doet ontbranden. Zij is het die zondaren maakt tot rechtvaardigen, slaven tot vrijen, vijanden tot vrienden, zwervers tot burgers, onbekenden tot bondgenoten, rondzwerfenden tot mensen met een vaste woonplaats, hoogmoedigen tot nederigen, boosaardigen tot zachtmoedigen, lauwe mensen tot vurigen, bedroefden tot blijden, koppigen tot milden, aardse mensen tot hemelse mensen en ongeletterden tot wijzen. Dat alles bewerkt *de liefde die is uitgestort in de harten van de gelovigen door de Heilige Geest die hun is geschonken* (Romeinen 5:5) uit de hemelen.

Heel brede en lange vleugels heeft zij, waarmee zij vliegt boven Cherubijnen en Serafijnen, ja hoger dan alle engelenkoren. Het hoogste verbindt zij met het laagste,

zij gaat door het midden, keert terug tot het hoogste. Uit velen maakt zij één, en zowel collectief als individueel stemt zij iedereen verheugd die zich niet ijdel beroemt op zichzelf maar in goddelijke liefde zichzelf te boven gaat.

De liefde omgeeft hemel en aarde, zee en land (Matteüs 23:15), en alles wat zij ziet en hoort bij de schepselen brengt zij terug tot lof en eer van de Schepper. Niets is zo gering en onbeduidend in de natuur dat het niet uitbundig blijkt geeft van de goedheid van het zijnde, het werk van de kunstenaar, de macht van de Schepper, de wijsheid van de beschikker, en de voorzienigheid van Hem die alles rechtvaardig bestuurt.

Deze overdenking maakt dat de devote ziel God prijst en op elke plaats en te allen tijde (vgl. Psalm 102 (103):22) goed spreekt van God en Hem bejuicht en bejubelt. Door haar gaat de ziel innerlijk gloeien en smelt zij als was in het aanschijn van vuur. Maat kan zij niet houden, maar hoger dan alle hemellichten vliegt zij rond om haar enige beminde, de stichter van alle dingen en het hoofd van allen te vinden; dan kan ze in het grootste geluk zich verheugen in Hem en veilig rusten. O, hoe fijn en fantastisch heeft de mens het aan wie het gegeven is nauw verbonden te zijn met God en in afzondering te genieten van Hem! O kon ik maar een beetje proeven van wat voor de engelen helder openligt en onbegrensd is!

Maar terug naar het actieve leven! We moeten krachtig strijden tegen de beproevingen van alledag door de deugd van liefde. Want vaak volgt na grote vertroosting een hevig gevoel van verlatenheid of een onwelkome verleiding. Of je lijdt lichamelijk letsel of kwellung door andere mensen. Of vrienden ontvallen je, vijanden vallen

aan, je geest raakt vertroebeld, kleine mensen lachen je uit of grote mensen geven je ervan langs, of leiders wijzen je streng terecht. Dat alles gebeurt om de trots van ons hart te vernederen, om medelijden te krijgen met de zwakken, bedrukten en beproefden. Laten we dus niet op onszelf vertrouwen, ons niet inlaten met te hoog verheven zaken, en ook niet uit zijn op eigenbelang, maar in alles moeten wij nederig zijn (vgl. Romeinen 12:16), onderworpen aan God en aan alle menselijke schepsels omwille van God in waarachtige liefde.

Door liefde kwam God in de wereld. Door liefde heeft Hij de mens naar de hemel teruggevoerd. Door liefde is Christus afgedaald naar de zondige mens; door liefde en de smaad van het kruis is hij opgestegen tot de rechterhand van de Vader en schonk Hij de mens de hoogste eer.

De liefde is nooit ledig, want groots en verheven is wat zij bewerkt. Met genoegen buigt zij zich ook over het nederige en lage. Zij volbrengt wat eervol is met vlijt, zij is verheugd wanneer haar heel simpele taken worden opgelegd op grond van haar gehoorzaamheid. Zij deinst er niet voor terug om wonden van zieken aan te raken en hun voeten te wassen, om bedden op te maken, kleren te reinigen, schoon te maken. Geduldig verdraagt ze wat lastig is, ze is verheugd te midden van beschimpingen.

Zoals vuur hout verteert, zo dooft de liefde onze gebreken. Het hart reinigt ze door boetvaardigheid. Ze wast het door de biecht, wrijft het droog door gebed, verlicht het door geestelijke lezing, doet het ontbranden door devote overweging, laat het inkeren tot zichzelf door verblijf in eenzaamheid. Zij verbindt de ziel met God door vurige hartstocht.

De liefde inspireert de mond van de mens om God te

prijzen, zijn hand om te werken, zijn voet om te lopen en zijn ogen om te schouwen, het geheugen om te herinneren, de uitwendige ledematen om te dienen, en de innerlijke gaven om God te beminnen boven alle goeds in hemel en aarde.

Diezelfde liefde verdelgt in een nederige ziel het kwaad uit het verleden en sterkt haar voor de toekomst. Ze onderricht over het heden, bevrijdt van veel twijfel, behoedt voor wat onnodige aandacht vraagt, neemt weg wat teveel is, klaagt aan wat vals is, haat wat schandelijk is, verzacht wat hard is, verlicht wat duister is, opent voor wie bidt de geheimen van de hemel, en ordent alle dingen binnen en buiten. Liefde is de goede wil in een heilige ziel die niet aflat het juiste te bewerken, ook al lukt het door zwakheid of noodzaak natuurlijk niet altijd het goede te doen wat je je voorneemt.

O, gelukkig en zuiver de ziel voor wie God alles is, de ziel die buiten God niets aangenaams of kostbaars voelt: alles lijkt haar bitter en bezwaarlijk. Ja, naar zo iemand verlangt God! Van zo iemand houdt Hij, van iemand die zichzelf en al het andere opzijschuift en opgeeft omwille van zijn liefde, iemand die krachtig strijdt en zijn hart in zuiverheid bewaart. De zuivere ziel stijgt snel en vrijelijk tot God, en zij vliegt op tot boven alle scheppingen van de wereld, want op aarde begeert zij geen voordeel of roem.

De liefde tot Christus maakt alle boeien van de wereld los, alle lasten maakt zij licht, en al wat God welgevallig is zal zij getrouw proberen te volbrengen. Vandaar dat zij met Christus bidt en zegt: *Vader, niet mijn wil geschiede, maar de uwe* (Lucas 22:42), altijd en overal. Amen.'

14. WAAKZAME ZORG EN STRIJD TEGEN BEPROEVINGEN

Bied verzet tegen de duivel en hij zal van u vluchten
(Jakobus 4:7)

.....

Waar de goede mens zich ook maar bezighoudt met God, door gebed of meditatie, door studie of schrijven, daar zijn ook de engelen om zich met hem te verheugen, en zijn ook de duivels om hem te beproeven en af te leiden. Wanneer je begint met bidden, dan vluchten de duivels, als voor het vuur van de Heilige Geest, en wanneer je weer wilt gaan kletsen, komen ze allemaal snel terug om de loze praatjes te vermeerderen. Maar komt er een goede leider bij, dan zal die weldra alle klets-kousen uiteenjagen en de klaplopers en verzuimers van goede werken ervan langsgeven!

Blijf dus in stilte en denk over je God om troost te hebben, en je zult bevrijd worden van afkeer van het goede werk. Als je maar volhardt in wat je goed begon! *Wees trouw in het kleine* (Lucas 19:17) en je zult tienduizend talent verdienen in het allerhoogste rijk (vgl. Matteüs 18:23-24).

Wees niet een klaploper in het geheim, geen braller in het openbaar, en de duivel zal van je vluchten, verslagen door jouw zwijgzaamheid. Want hij haat wie werkt en

zwijgt, wie bidt en het goede overdenkt. Waar je ook bent, alleen of met anderen, je moet strijden, waken en bidden tegen de verleidingen van zowel het lichaam als de geest.

Strijd krachtig en bid vurig, werk vlijtig en studeer regelmatig, zwijg gewillig, verdraag geduldig. Vertrouw altijd op God, hoezeer je ook bedrukt en hevig bedroefd bent. Wie zichzelf overal en altijd tot geduld kan brengen, zal voor nu een grotere vrede hebben en zijn tegenstanders verslaan. En in de toekomst zal hij met de uitverkorenen een schitterender kroon van glorie verkrijgen.

15. ELKAARS LASTEN BROEDERLIJK VERDRAGEN

Draag elkanders lasten
(Galaten 6:2)

.....

Aangezien wij allen één zijn in Christus, moeten wij de broederlijke liefde onderhouden in een band van vrede (Efeziërs 4:3) en altijd eensgezind zijn in het goede. Allemaal zijn wij ledematen van Christus (1 Korintiërs 6:15), herboren in het doopsel door de genade van de Heilige Geest door het lijden van Christus verlost, door het bloed van Christus gereinigd, door het lichaam van Christus verkwikt, door de woorden van Christus onderwezen, door de wonderen van Christus bevestigd, door de voorbeelden van Christus gesticht. Waarom brengen jullie elkaar dan schade toe, broeders van me?

Wie een ander door woord of daad schade toebrengt, geeft Christus aanstoot. Christus zal zich wreken, Christus zal straffen, als zo iemand zich niet snel betert. Wij hebben één God en Vader in de hemelen, en allemaal zijn we broeders in Christus, uit welke stad of land we hier ook bijeen zijn, uit welke familie ook voortgekomen, adellijk of niet. Eén God heeft ons allen geschapen, één weidt en bestuurt ons, één heeft ons tot een zelfde zalig einde geroepen. Ja, hij roept ons elke dag weer, van bui-

ten door een stem, van binnen door boetvaardigheid, Hij die zichzelf aan ons ter schouwing heeft beloofd als eeuwig loon in het aanschijn der engelen, met de gelukzaligheid van alle hemelbewoners.

Wanneer wij dus door God unaniem geroepen zijn, door één prijs vrijgekocht, door één Geest gedrenkt, laten we er dan moeite voor doen om elkaar lief te hebben en elkaar te dienen. Wanneer wij Christus willen behagen, laten we dan omwille van Christus elkaars lasten dragen (vgl. Galaten 6:2) en uit liefde bidden voor elkaar; want zo is God in ons en zijn wij in God (vgl. 1 Johannes 4:12). Wat wij ook voor onvolmaakts en ondeugdelijks zien of horen, dat moeten we vroom ten goede duiden. Dat hopen we toch ook van anderen ten aanzien van ons!

Dierbare broeder, draag en je zult gedragen worden. Vergeef en je zult vergeving krijgen. Heb medelijden met de zondaar en men zal met jou medelijden hebben. Troost een mens die rouwt en je zult troost vinden bij een mens die blij is. Richt een gevallene op en je zult met Gods hulp opgericht worden. Zoals je aan een ander doet, zo zal ook aan jou geschieden, want God oordeelt en wreekt rechtvaardig.

Wees niet verwonderd, word niet boos wanneer een breekbaar mens valt in de wereld, want er is zelfs een engel in de hemel gevallen. En Adam viel in het paradijs, overmand door een appeltje! Vaak is het maar iets heel kleins waardoor de mens hevig verleid wordt in zichzelf of gekweld wordt door een ander. Dat laat God terecht gebeuren: zo leer je waarachtig zien dat als je het kleine niet de baas bent, je ook het zwaardere niet kunt overstijgen.

Wees zachtmoedig voor je beproefde broeder en bid voor de bedrukte zoals voor jezelf. Jouw goed is mijn goed door onze gedeelde vreugde, jouw kwaad mijn kwaad door ons medelijden. Want wij zijn allemaal breekbare mensen. Daarom zijn we door de liefde eraan gehouden voor elkaar te bidden.

Niemand mag een ander een gebrek verwijten dat hij bij zichzelf verwaarloost. Want als de een de ander als een gebrekkig mens veracht, dan is het of een blinde een blinde bespot, een dove een dove uitscheldt en een dwaas een dwaas uitlacht. Zwijg over een ander, want je mag geen kwaad spreken; kijk liever naar jezelf en verbeter wat je slecht deed. Wanneer je juist oordeelt en ernaar streeft om je naaste te beteren, begin dan bij jezelf. En ga daarna pas verder, niet opgewonden maar matig en discreet.

Als je mij oprecht en broederlijk liefhebt, heb dan medelijden met mij als met jezelf, en bid voor mij. Wie een ander berispt zonder voor hem te bidden en medelijden met hem te hebben, is een wrede vijand, geen zorgzame geneesheer maar een lastige kletskaus. Wie voor een ander bidt als voor zichzelf doet dubbel goed. Hoe meer iemand het goed van de broederlijke liefde bezit, des te vrijer bidt hij voor hem, zodat hij zich volmakter mag verbeteren en geen aanstoot geeft aan de ogen van zwakken. Vandaar dat hij dieper bedroefd is als de ander niet wil luisteren of verontwaardigd is over een vermaning. Ieder is voor een ander een welriekende roos of juist een prikkende doorn.

16. LIEFDE VOOR CHRISTUS, HAAT VOOR DE WERELD

Blijf in mijn liefde
(Johannes 15:9)

Christus' stem is een stem die zoet is om te horen en heilzaam voor allen om aan te gehoorzamen. De liefde voor Christus is een plezier voor de geest, een paradijs voor de ziel; zij sluit de wereld buiten en overwint de duivel; zij sluit de hel en opent de hemel. De liefde voor Christus en de liefde voor de wereld zijn tegenstrijdig: zij hebben niets gemeen en kunnen niet bij elkaar zijn. De liefde voor Christus is de wagen van Elias die ten hemel stijgt; de liefde voor de wereld is een vierspan van de duivel dat naar de hel trekt. Liefde voor jezelf is een kwetsing van jezelf; het vergeten van de wereld is het vinden van de hemel.

Een vleiend woord van een huichelende vriend schaadt meer dan een strenge berisping van een rechtvaardig man. De gedachten van een listig man verzinnen leugens, de geest van een rechtvaardig man gaat op juiste wijze voort in zijn zaken. Wie een ander ergernis geeft, zal zelf ergernis niet ontgaan. De bestuurder en kenner van allen, God, zal niet lang dulden dat zijn schaapje dwaalt en blaait, maar Hij slaat het met zijn staf van vrees en roept het zo terug, of Hij ziet het met een blik van liefde aan en brengt het zo weer tot bewustzijn.

Waar vrede en eendracht is, daar is God en alle goeds. Waar twist en tweedracht is, daar is de duivel en alle kwaads. Waar nederigheid is, daar is wijsheid (Spreuken 11:2). Waar hoogmoed is, daar is het begin van kwaadheid. Overwin de hoogmoed en je zult grote vrede vinden.

Waar harde woorden zijn, daar wordt het innerlijk van de liefde geschonden. Waar eenzaamheid en stilzwijgen zijn, daar is rust voor monniken. Waar arbeid en tucht, daar is vooruitgang van de kloosterlingen. Waar gelach en uitgelatenheid, daar vlucht de devotie. Een klaploper en braller is zelden ingekeerd, zelden vrij van zonden. Waar directe gehoorzaamheid is, daar is een blij geweten. Waar lang geklets is, daar wordt het werk verwaarloosd. Waar eigenmachtig onderzoek is, daar is gebrek aan liefde. Waar de leer van Christus bloeit groeit het zielenheil.

Waar onder broeders eendracht is, daar klinkt een zoete melodie. Waar de matigheid beoefend wordt, daar houdt de deugd van eensgezindheid het langer vol. Waar bescheidenheid in acht wordt genomen bij kritiek op andermans fouten, daar heeft niemand reden tot klagen en hoeft de leider niet gauw boos te worden. Vandaar de spreuk: 'Houd maat in alles, maathouden is de mooiste deugd.'

Waar geduld is, daar is een grote zege op de vijand. Waar verwarring binnentreedt gaat de vrede meteen uit het huis weg. Sluit de deur van je mond en weeg je woorden af voordat je spreekt. Waar trouw en waarheid zijn, daar is de veiligheid van de vrede. Waar list en verdorvenheid, daar zijn dwaze gedachten en een verblind verstand. Waar liefde is, daar is de Heilige Geest.

Waar lichtvaardige verdenking is, daar is regelmatig verontwaardiging. Waar kennis van de waarheid is, daar is blijdschap voor de oprechten van hart (Psalm 96 (97):11). Waar een verzonnen verhaal is, daar gaat meestal bedrog van een vriend schuil. Waar een nederige schuldbekentenis is, daar wordt gemakkelijk vergiffenis geschonken. Waar aardse wijsheid ontbreekt, daar moet dringend goddelijke bescherming worden ingeroepen. Al wie boosaardig voornemens is onrecht te plegen, zal zelf slecht aan zijn einde komen.

Overvloedig is de vrede voor wie goed doet en voor wie zich voorbereidt op lijden. Wee de goddeloze in het kwade en de huichelaar in het goede, want zijn ongerechtigheid zal niemand meer schaden dan hemzelf.

Waar dubbelhartigheid is, daar is onstandvastigheid (vgl. Jakobus 1:8) en veel verdorvenheid. Wie eenvoudig en rechtvaardig is zonder bedrog maakt het goed, want God is met hem en richt al zijn werken op de rechte weg. Wie zijn woord slecht houdt, hoe vindt zo iemand gemakkelijk geloof? Maar wie zijn woord ten goede keert, verbreekt het woord van waarheid (Psalm 118 (119):43) niet.

Het is aangenaam het goede te horen, maar het is loflijker het metterdaad te beoefenen. Een voortreffelijk samenzijn is een verbetering van leven. De vrucht van een goed samenzijn is dat men zich onthoudt van zonden en voortgang boekt in deugden. De vrucht van een devoot gebed is: je hart verenigen met God in de vurigheid van de Heilige Geest. Devoot bidden, dat doet degene die al het ijdele buiten zich sluit. Wie zich het beeld van de gekruisigde voor ogen voert verjaagt snel duivelse verbeeldingen. De herinnering aan het juk van Christus is een

mooie voorstelling voor de ziel. Wie de heilige wonden van Jezus dagelijks overweegt, verzacht, reinigt en verzorgt de wonden van zijn ziel.

Wie al het aardse als slijk geringschat en geen eerbewijzen verlangt verwerft de zuiverheid van hart en kan vrijelijk voor God vrij zijn. De hoogste roem en eer aan God brengt degene die zichzelf diep vernedert en zijn gebreken zorgvuldig beschouwt, beklaagt en beweent. Luid geroep in de oren van God, dat is een echt berouw van hart uit de mond van een nederige zondaar.

Alle goeds wat je doet, doe dat tot lof van God. Wie zijn eigen deugden en alle mogelijke goede werken van anderen in alle eenvoud en oprechtheid, zuiverheid en vrijheid terugbrengt tot lof en eer van God, door alles aan God toe te schrijven en niets aan eigen verdiensten en krachten toe te kennen, wie zich juist van alles berooft en ontdoet, die mens bestrijdt alle trots, jaloezie en ijdele glorie: hij vertrappt ze en doodt ze. Zichzelf eeuwige glorie en eer ontzeggen, dat doet degene die zijn genoegen scheidt in zichzelf en niet in God, het enige hoogste goed. Daarom ook heeft de gelukzalige maagd Maria voor de overgrote gaven die zij ontving, in haar allerdevootste lofzang jubelend gezegd: 'Mijn geest heeft gejuicht in God mijn heil' (Lucas 1:47).

'Wie meent dat hij iets voorstelt terwijl hij niets is, misleidt zichzelf,' zegt de apostel Paulus (Galaten 6:3). Zelf werd hij tot in de derde hemel vervoerd (vgl. 2 Korintiërs 12:2), maar hij liet zich daarop niet voorstaan; alle goeds dat hij deed, leerde en voorschreef, dat schreef hij allemaal getrouw toe aan God, met de woorden: 'Door de genade Gods ben ik wat ik ben' (1 Korintiërs 15:10).

17. NAVOLGING VAN HET ALLERHEILIGST LEVEN VAN ONZE HEER JEZUS CHRISTUS

*Wat jullie een van mijn minste broeders hebben gedaan,
hebben jullie Mij gedaan*
(Matteüs 25:40)

.....

Let goed op de woorden, neem nota van de geheimen, volg de voorbeelden na.

Wie zijn behoeftige broeder bijstaat, houdt Jezus bij de hand. Wie de hem opgelegde last geduldig verdraagt, draagt Jezus, en wel de gekruisigde (1 Korintiërs 2:2), op zijn schouders. Wie een bedroefde broeder een troostrijk woord toespreekt, drukt een liefdevolle kus op de mond van Jezus. Wie de schuld van een ander betreurt en voor hem vergeving vraagt, wast en droogt de voeten van Jezus. Wie een kwaad mens tot bedaren brengt, draagt voor Jezus een bed van bloemen in zijn ziel. Wie zijn broeder aan tafel wat beters voorzet dan hijzelf eet, voedt Jezus met liefdespijzen en een honingraat. Wie tot goede overwegingen over Jezus komt, leidt Jezus binnen in de bruidskamer van zijn hart. Wie zijn broeder een boek ter geestelijke lezing aanbiedt, brengt de heerlijkste wijn aan de lippen van Jezus. Wie verbiedt om zinledige woorden

te spreken, verjaagt de vliegen van de tafel van Jezus. Wie weigert te luisteren naar verstrooiingen en mensen bekri-tiseert die oneerbare dingen zeggen, treft met een stok een zwarte hond en verjaagt die uit het huis van Jezus.

Wie onder de maaltijd goed en duidelijk leest, verblijft de tafelgenoten met Jezus' hemelse beker en maakt de dorstigen dronken. Wie slecht leest, vermindert de smaak van het voedsel, en wie telkens hapert, besmeurt het ser-vet van Jezus. Wie het kwaad van anderen hoort en daar-over veel treurt en zucht, raakt en zalft de heilige wonden van Jezus aan. Wie vertelt over het goede voorbeeld en de deugden van zijn naaste, zet mooie bloemen voor de ogen van Jezus. Wie de woorden van Jezus devoot leest en predikt, verbreidt zoete geuren in de neus van de toehoor-ders. Wie de gebreken van een ander vroom draagt en verontschuldigt, zal spoedig de barmhartigheid van Jezus verkrijgen. Wie de oneer van een ander en de schande van zijn naaste verbergt, bedekt de naakte ledematen van Je-zus met kledingstukken. Wie de goddelijke wonderen en de nederige werken van Jezus gestaag overdenkt en heer-lijk herkaut, krijgt melk en honing uit Jezus' mond. Zo toch heeft de gelukzalige Agnes het gezegd en gedaan, de vrouw die uit liefde voor Jezus zelfs haar bloed vergoot.

Wie voor een zieke of zwakke broeder leest of zingt, musicert samen met de engelen voor het kribje van Jezus (vgl. Lucas 2:7). Wie devoot bidt en zich van uitgelezen spijsen onthoudt en afziet van eigen bezit, legt met de heilige wijzen drie kostbare geschenken in Jezus' handen (vgl. Matteüs 2:11). Wie de hoofden van zijn broeders en hun klederen wast, doopt Jezus met Sint Johannes de Do-per (vgl. Matteüs 3:13-15). Wie in zijn cel blijft en zwijgt,

gaat met Jezus de woestijn in (vgl. Matteüs 4:1). Wie zich verzet tegen zijn gebreken en zijn lichaam kastijdt, vast met Jezus (vgl. Matteüs 4:2). Wie tot zijn broeder een heilzaam woord spreekt, predikt met Jezus het koninkrijk Gods (vgl. Matteüs 5:1-3). Wie voor een zwak en beproefd mens trouw bidt, bezoekt Lazarus met Jezus en huilt met Maria en Martha (vgl. Johannes 11:28-37). Wie voor de overleden gelovigen missen viert en nachtwaken houdt, gaat met Jezus naar de grafstede van Lazarus (vgl. Johan-nes 11:38-44), biddend dat hij de zielen op barmhartige wijze mag verlossen van straf.

Wie met zijn broeders naar de gemeenschappelijke eetzaal gaat om de geestelijke lezing te horen, eet en drinkt met Jezus en zijn leerlingen (vgl. Matteüs 26:17-29). Wie de woorden van God die aan tafel zijn gelezen, opslaat in zijn hart, rust met Sint Johannes de Apostel aan de borst van Jezus tijdens het avondmaal (vgl. Jo-hannes 21:20). Wie bij tegenspoed nederig en zonder talmen gehoorzaamt, volgt waarachtig Jezus met zijn leerlingen op de Olijfberg, waar Hij werd verraden en gevangen (vgl. Matteüs 26:36-56). Wie in bedruktheid en beproeving aanhoudend en vurig bidt, strijdt met Jezus in zijn doodstrijd tegen de duivel (Matteüs 26:37-38; 42). Wie wat hij wil en niet wil compleet opgeeft, vervult met plezier samen met Jezus de wil van zijn Vader en draagt het kruis naar Calvarie (Matteüs 27:31-33). Wie voor zijn vijanden bidt en mensen die zondigen gaarne vergeeft, vraagt met Jezus voor zijn vijanden dat zij niet kwalijk ten onder gaan, maar dat ze zich toewenden tot God en dat ze leven (vgl. Lucas 23:43). Wie uit eigen beweging afziet van alles wat van de wereld is en al het zichtbare aan de

vergetelheid prijsgeeft, sterft met Jezus op het kruis (vgl. Matteüs 27:45-56) en wordt met Paulus meegevoerd naar het paradijs (vgl. 2 Korintiërs 12:2). Wie zijn hart zuiver en rustig houdt, wikkelt Jezus in een zuivere lijkwade en begraaft Hem in zijn hart (vgl. Matteüs 27:59). Wie in dienst van Jezus ten einde toe volhardt, slaapt heerlijk met Jezus in het graf en rust daar (vgl. Matteüs 27:60).

Wie mee lijdt met de smarten van de zalige Maagd Maria, verdient om op zijn beurt door haar in zijn benauwenis getroost te worden, samen met haar lieve zoon Jezus (vgl. Johannes 19:25-26). Wie alle woorden en daden van Jezus in zijn geest overdenkt en met zijn tanden fijn maakt, bereidt Hem zoete specerijen van reukwerken, die grote kracht hebben om een droeve ziel troost te bieden (vgl. Lucas 23:56). Wie voor verkregen weldaden nederig en devoot dankzegt, komt met Maria Magdalena bij de grafstede van Jezus met reukwerken (Lucas 24:1-10). Wie zich na berouw en belijdenis van zonden vast voorneemt zich te beteren, staat met Jezus op uit de dood van zijn schuld. Wie de dofheid van zijn geest afwerpt en zich een nieuw vuur toe-eigent, viert een nieuw Pasen in de geest met Jezus en zingt jubelend in het koor het Alleluja met Hem (vgl. Lucas 24:1-12). Wie alle wereldse vreugden versmaadt, de gevaren ontvlucht, een religieus leven zoekt en aanneemt, treedt met Jezus en zijn leerlingen het gesloten cenakel binnen, om daar in eenzaamheid des te vrijer God te dienen, zuiverder te leven en de Heilige Geest overvloediger te ontvangen (Johannes 20:19-23). Wie alle tijdelijke zaken negeert en in heilige overweging helemaal warmloopt voor alles van de hemel, gaat met Jezus verder naar de hemelen en stijgt er naar op (Lucas 24:50-53).

Gelukkig de ziel voor wie Christus leven is en sterven met Christus gewin! (vgl. Filippienzen 1:21) Voor jezelf moet je sterven als je voor Christus verlangt te leven. Al het vergankelijke moet je achterlaten, wil je Christus smaken en zoet vinden. Dat achterlaten is inspannend, dat sterven pijnlijk. Maar met Christus gelukzalig heersen is een eeuwig heil en leven!

O wanneer zal het zo zijn dat alleen God voor mij alles is en ik helemaal op Hem gericht zal zijn en met Hem verenigd? Want zolang een gelovige ziel niet met God in glorie is verenigd, kan zij niet volmaakt gelukkig zijn.

Volg Christus dus met stappen van liefde in je eigen leven, in een geloof dat gloeit van liefde, zodat je waardig wordt om Hem te zien als Hij van aangezicht tot aangezicht (1 Korintiërs 13:12) de engelen zaligmaakt. Moge Jezus Christus, die voor ons allen het bittere kruis heeft gedragen, zo goed zijn ons zover te brengen dat wij dat aanschouwen.

18. EEUWIGE LOF VAN GOD

Zijn lof zij te allen tijde in mijn mond
(Psalm 33 (34):2)

.....

O zoete stem in de oren van devoten, maar zoeter nog in de aanwezigheid van God en de heilige engelen. Als alle orgels zouden spelen maar de lof van God niet resoneerden, zouden zij tevergeefs ruisen en een heilige ziel niet ontspannen en niet verzadigen. Want God en zijn eer moeten de reden zijn van het spelen en ijdelheid moet uitgesloten zijn, wil de lof tenminste aangenaam en welkom zijn bij God.

Als je bedoeling zuiver is, kun je juichen in ware blijheid van hart samen met Maria. Het is een zoete symfonie in de hemel en op aarde om God te loven met een zuiver hart, eenstemmig met elk schepsel, vanwege Zijn onmetelijke goedheid en uitzonderlijke grootheid. Het is een aangename taak God op ieder moment te loven, de Schepper van hemel en aarde lief te hebben, de Schenker van het eeuwige leven ten hoogste te eren. Dat is ook het leven, de eer en de roem van de heilige engelen: God te loven van ganser harte en nooit met die lof op te houden; nooit kunnen die engelen moe worden en ijdele zelfverheffing kennen ze niet.

Datzelfde doen ook de zielen van de heiligen in het hemelse vaderland, bevrijd van de banden van het lichaam en van de strikken van satan, veilig voor al zijn verleidingen en reeds met God verenigd in volmaakte liefde, vervuld van eeuwige blijdschap en onuitsprekelijke zaligheid. Dan

denken zij in vrijheid en zoet welbehagen eraan terug in wat voor verdrukking en bitterheid ze waren, aan hoeveel gevaren en beproevingen van dit ellendige leven zij ontkomen zijn. Al hun klachten hebben zich gekeerd in zangen van blijdschap, en de harde gesels in versieringen van een fraaiere kroon.

O, hoe zalig is dat vaderland, waar alles tot rust is gekomen, waar geen droefenis, geen triestheid is, waar alles prettig is en vervuld van goddelijke lof en zoete jubel. Ook jij, gelovige ziel, moet dus de Heer uit de hemelen prijzen: *loof uw God, Sion* (Psalm 147:12), nu u bedrukt bent door de zwaarte van het lichaam!

Roep Jezus op de plaats van de strijd, dat Hij je bijstaat ter rechter- en linkerzijde samen met heilige engelen. Bid dat de aanvallen van de demonen tegen jou niet de overhand krijgen, dat de zwakheid van het lichaam je niet misleidt, dat de strengheid van de orde of de lichamelijke arbeid je niet breken. Neem omwille van je liefde tot Christus de last op van het heilig kruis, dat voor jou de deur van het Hemelse Rijk opent.

Wat wil je nog meer? De koninklijke weg om tot Christus te komen is het overwinnen van je eigen wil, dulden wat gebrekkig is en niet zoeken naar gemakken voor je lichaam. In ruil voor een gering werk krijg je met zekerheid de eeuwige rust, in ruil voor je nederige staat en lage plaats krijg je eeuwige eer. Laat je mond dus altijd de lof van God zingen, bij voor- en tegenspoed; daarmee kun je namelijk veel verdienen als je je volledig neerlegt bij de wil van God.

Wat voor zwaars je ook overkomt, vanbinnen of vanbuiten, neem het vroom en voorkomend aan uit de hand

van de goedgunstige Schepper, die zorgdraagt voor ons allen, klein en groot. Hij die jou gemaakt heeft naar zijn beeld, zal je niet verlaten in je noden vanwege zijn onmetelijke goedheid. Open daarom je mond in lof van de almachtige God, wiens voorzienigheid alles bestuurt in de hemel en op aarde, in zee en in alle diepten.

Loof je Schepper, die jou geen dier maar mens heeft gemaakt. En al had Hij je een vlieg gemaakt, toch zou Hij geloofd moeten worden en zou Hij goed behandeld hebben. Een leeuw kan zich niet beroemen op zijn kracht tegen een vlieg of mug, want al kan de leeuw enorm brullen, hij komt niet zo enorm hoog als een mug. Er mag dus geen jaloezie zijn tussen groot en klein, tussen rijk en arm, sterk en zwak, wijs en eenvoudig, heerser en dienaar. Laten wij allemaal evenzeer de Heer onze God prijzen, God die de hele schepping in wondere schoonheid en verscheidenheid heeft geschapen, tot lof van zijn Naam en tot zijn roem, en om royaal en openlijk te laten zien wat voor mensen nuttig is.

Prijs, gelovige ziel, je Verlosser, die jou bevrijd heeft uit de hand van de eeuwige dood, door het lijden van zijn gezegend kruis. Passende dank daarvoor is onmogelijk, al zou je duizendmaal voor Hem kunnen sterven en gekruisigd worden. Prijs je beschermer, die je voor vele gevaren en zonden heeft bewaard. Prijs je weldoener, die je zo grote weldaden schonk dat je ze nauwelijks kunt opsommen. Zie, nog elke dag zendt Hij je nieuwe gaven en uit Zichzelf komt Hij zelfs tot jou op het altaar, waar Hij jou laat delen in de allerbeste gave, Zichzelf. Niets anders vraagt Hij jou daarvoor terug, niets anders is Hem zo aangenaam, dan dat je

Hem zuiver en innig liefhebt en prijst omwille van Hemzelf.

Als je blij bent en het je goed gaat, prijs en dank Hem dan, omdat de vrome Heer zo goed is je te troosten zodat je onderweg niet bezwijkt. Want Hij zendt je brood uit de hemel om je geest te laven, elke keer dat je het woord Gods hoort en leest en devoot mediteert over de menswording en het lijden van Christus.

Als je bedroefd bent of zwak, prijs en dank Hem dan, omdat God je bezoekt, test en zuivert zodat je niet arrogant wordt en je iets gaat verbeelden. Want lichamelijke narigheid geeft vaak weer inkeer in het hart

Als je gezond en sterk bent, prijs en dank Hem dan, omdat God je krachten geeft om te werken en anderen van dienst te zijn en de tijd nooit door te brengen in ledigheid.

Als je in een hof of boomgaard bent en daar allerlei soorten bomen, bloemen en rozen ziet, peren en appels, groene kruiden en geurige lelies: prijs en dank Hem dan, omdat God je veel wonderbare werken toont die op aarde ontspringen, werken die Hij elk jaar vernieuwt met wonderbaarlijke macht en wijsheid, omwille van zijn goedheid en voor het nut van de mensen.

Prijs en dank God dus overal en altijd, want heel de aarde is vol is van zijn majesteit, en zijn glorie gaat boven de hemelen uit (Psalm 112 (113):4). Prijs God met alle heiligen op aarde, God die ook door alle engelen in de hemelen wordt geprezen.

Als je Hem prijst ga je lijken op de engelen, maar als je Hem niet prijst ben je ondankbaar en slechter dan de dieren. Kijk: de vogels zingen aan de hemel, de vissen

zweemmen, de honden blaffen, het vee blaast, en alle elementen bewegen zich tot lof van God en tonen de heerlijkheid van hun Schepper door hun natuurlijke bewegingen! Kortom, houd in alles wat je doet God voor ogen. Pas op voor zonden, zeg dank voor verkregen weldaden en breng aan het einde van ieder werk uit de grond van je hart dank aan God. Eindig als volgt: 'God zij dank, God zij lof, nu en tot in eeuwigheid. Laat elke geest de Heer prijzen. Amen.'

VERANTWOORDING

De rozentuin (*Hortulus rosarum*) van Thomas a Kempis is hier vertaald volgens de Latijnse tekst in: Paul van Geest, *Thomas a Kempis (1379/80-1471): een studie van zijn mens- en godsbeeld: analyse en tekstuitgave van de Hortulus rosarum en de Vallis liliorum*, (Kok) Kampen 2006.

Een eerdere versie van de vertaling verscheen in: Paul van Geest, *Thomas a Kempis, mystagoog op de breuklijn tussen de Middeleeuwen en de Nieuwe Tijd*, (Kok) Kampen 2008, p. 135-175. De tekst werd voor deze uitgave geheel herzien.

Verwijzingen naar bijbelplaatsen zijn in de hoofdtekst toegevoegd. Letterlijke aanhalingen uit de bijbel zijn gecursiveerd; de vertaling ervan is naar het Latijn zoals Thomas het gebruikt. De citaten wijken daardoor in details af van moderne vertalingen zoals de Nieuwe Bijbel Vertaling (NBV).

Paul van Geest (1964) is hoogleraar Augustijnse studies aan de Faculteit Katholieke Theologie van de Universiteit van Tilburg en aan de Faculteit der Godgeleerdheid van de Vrije Universiteit. Hij is directeur van het interuniversitaire Centrum voor Patristisch Onderzoek van deze beide faculteiten. [www.patristiek.eu]

Vincent Hunink (1962), is universitair docent Latijn en Vroegchristelijk Latijn en Grieks aan de Radboud Universiteit Nijmegen. Hij publiceert geregeld vertalingen van vooral klassieke auteurs, recentelijk onder meer teksten van Cicero, Augustinus en Hiëronymus.

[www.vincenthunink.nl]